

POLITIKE I PROCEDURE OČUVANJA DJEČIJE BEZBJEDNOSTI
NVO "ŽENSKI CENTAR" TREBINJE

Uvod

Udruženje za pomoć djeci i ženama žrtvama porodičnog nasilja "ŽENSKI CENTAR" TREBINJE je nestranačka, nevladina, neprofitna organizacija čija je misija borba za ženska i dječija ljudska prava uz ekonomsko osnaživanje žena.

Vizija udruženja je poboljšanje položaja žena u društvu i porodici kao i život bez nasilja.

Broj Rješenja: R-II-12/02

U okviru naše organizacije, već desetak godina, djeluje Dnevni centar za djecu iz porodica sa višestrukim problemima. Aktivnosti ovog Centra od njegovog osnivanja do sada obuhvatile su preko 300 djece. Razvijanjem politika zaštite želimo da doprinesemo unapređenju očuvanja dječije bezbjednosti kako bi se osigurali da osoblje Ženskog centra, delovanja i programi neće nanositi štetu djeci, odnosno neće izlagati djecu riziku od povrede i zlostavljanja, a takođe predstavlja i odgovornost organizacije da nadležnim vlastima prijavi sve što se može dovesti u vezu sa mogućim ugrožavanjem dječije bezbejdnosti.

Principi

Politika očuvanja dječije bezbjednosti Ženskog centra bazira se na Standardima očuvanja dječje bezbednosti, Konvenciji Ujedinjenih nacija o pravima deteta, Ustavu BiH i Ustavu Republike Srpske, Zakonu o dječijoj zaštiti RS, Zakonu o socijalnoj zaštiti RS, Porodičnom zakonu RS, Krivičnom zakonu RS, Zakonu o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku RS, Zakonu o ombudsmanu za djecu RS, Zakonu o zdravstvenom osiguranju RS, te nizu Pravilnika, Protokola i Uputava koje je usvojila Narodna skupština Republike Srpske.

Sva djeca imaju jednaka prava da budu zaštićena od nanošenja štete/povreda.

Svi su dužni da podrže zaštitu djeteta.

Organizacija ima obavezu da brine o djeci sa kojom radi, sa kojom dolazi u kontakt ili na koju utiče svojim radom ili djelovanjem.

U slučajevima gdje organizacija radi sa roditeljima, ona ima odgovornost da pomogne roditeljima kako bi oni bili u mogućnosti da dostignu minimalne kriterijume zaštite djece.

Svaki postupak vezan za očuvanje dječije bezbjednosti preuzima se zarad dobrobiti djeteta, što je vrhovni cilj.

Definicije i pojmovi

Dijete se definiše kao svaka osoba koja nije navršila 18. rođendan.

Koristimo definiciju djeteta prema međunarodnom pravu, u skladu sa definicijom Ujedinjenih nacija i Konvencijom o pravima deteta (UNCRC)1, 1989.

Odrasla osoba - svaka osoba koja je napunila 18. Godina

Termin osoblje I saradnici/ce se odnosi svaku osobu koje je uključeno u rad Ženskog centra, bez obzira na Ugovor kojim je angažovan za rad. Navedeno se odnosi na: Ugovore o radu na neodređeno vrijeme, Ugovore o radu na određeno vrijeme, Ugovor o pripravničkom/volonterskom stažu.

Očuvanje dječje bezbjednosti podrazumjeva odgovornost koju organizacija preuzima na sebe i kojom se obavezuje na to da njeno osoblje, njeno djelovanje i njeni programi neće naškoditi djeci i da neće povrijediti djecu, odnosno da neće djecu izložiti riziku od povrede, od nanošenja štete i riziku od zlostavljanja. Takođe se obavezuje da će nadležnim organima prijaviti svaku moguću sumnju i zabrinutost za bezbednost djece unutar zajednice u kojoj organizacija deluje.

‘Ne naškodi’ je princip koji se odnosi na odgovornost organizacije da ‘ne naškodi’ ili da maksimalno umanjí štetu koja može predstavljati nepredviđene posljedice neprikladno postavljenih programa.

Fizičko zlostavljanje djece: Ponašanja djece ili odraslih prema osobi mlađoj od 18 godina koja mogu rezultirati ozbiljnim povredama, teškim fizičkim posljedicama ili smrću. Uključuje batine, udarce rukama, nogama i predmetima po tijelu, pljuske, davljenje, čupanje kose, guranje na pod, vezivanje, gašenje opušaka po tijelu, trovanje i drugo.

Seksualno zlostavljanje: predstavlja prisiljavanje ili navođenje djeteta da učestvuje u seksualnim aktivnostima koje ono ne razume u potpunosti i na koje ne može dobrovoljno pristati. To može, između ostalog, obuhvatati silovanje, oralni seks, penetraciju ili zlostavljanje koje ne obuhvata penetraciju, poput masturbacije, ljubljenja, trljanja i dodirivanja. Takođe može obuhvatati i prisiljavanje ili navođenje djece da učestvuju u gledanju ili stvaranju pornografskog materijala, da gledaju aktivnosti vezane za seks ili da se ponašaju na seksualno neprikladan način.

Seksualno iskorišćavanje djece: je vid seksualnog zlostavljanja u okviru kog se deca navode ili prisiljavaju na bilo koju vrstu seksualne aktivnosti u zamjenu za novac, poklone, hranu, smeštaj, naklonost, status ili bilo šta drugo što može trebati detetu ili porodici deteta. Ono obično podrazumeva neki vid manipulacije ili prisile, poput sprijateljavanja sa djetetom, sticanja poverenja djeteta, odnosno drogiranja ili opijanja djeteta. Nasilan odnos između žrtve i zlostavljača okarakterisan je disbalansom moći, te su žrtvini izbori ograničeni. To je vrsta zlostavljanja koja se od strane dece i odraslih pogrešno može smatrati dobrovoljnom.

Zanemarivanje predstavlja nezadovoljavanje djetetovih osnovnih potreba poput odgovarajuće hrane, odjeće, grijanja, medicinske pomoći i školovanja, pri čemu roditelj ili staratelj ima mogućnosti za njihovo zadovoljenje. Takođe, zanemarivanje predstavlja i ostavljanje djece koja su premlada da se brinu o sebi same kod kuće, ili prepuštanje djece neadekvatnom nadzoru.

Emotivno zlostavljanje: je stalno emotivno maltretiranje koje utiče na emotivni razvoj djeteta. Emotivnim zlostavljanjem smatraju se postupci poput ograničavanja kretanja, omalovažavanja, sramoćenja, maltretiranja (u koje spada i maltretiranje putem interneta), kao i prećenje, plašenje, diskriminisanje, ismejavanje i svako ostalo ne-fizičko delo ili neprijateljko i odbacujuće ponašanje.

Iskorišćavanje u komercijalne svrhe: predstavlja čin iskorišćavanja deteta kroz rad ili kroz druge aktivnosti radi ostvarivanja profita, što je čin koji nanosi štetu fizičkom i mentalnom zdravlju djeteta, kao i štetu razvoju djeteta u obrazovnom, moralnom i društveno-emotivnom smislu. U ovaj oblik zlostavljanja spada između ostalog i dječji rad.

Svaka osoba koja je mlađa od 18 godina smatra se detetom.

Obim

Ova politika važi za svo osoblje i za sve saradnike/ce NVO “Ženski centar” Trebinje.

Osobljem se smatra:

svo osoblje, domaće i strano
svi volonteri/ke i stažisti/kinje

Saradnicima/cama se smatraju:

svi oni sa kojima je Organizacija sklopili ugovor, poput savjetnika/ca
svi članovi/ce Skupštine
svi partneri/ke, uključujući i partnere/ke iz lokalnih zajednica
Gosti i posjetioci

Prevenција

Procena rizika/smanjenje rizika

Organizacija "Ženski centar" Trebinje sprovodi procjenu rizika za sve svoje programe, operacije, projekte i projektne aktivnosti. Organizacija će razviti strategije za smanjenje rizika po djecu, i uključiti ih u osmišljavanje, sprovođenje i ocjenjivanje svih svojih programa, operacija i projektnih aktivnosti koje uključuju djecu i imaju uticaj na njih.

Bezbednost pri zapošljavanju

NVO "Ženski centar" Trebinje će osigurati primjenu najviših standarda prilikom primanja novog osoblja i prilikom provjere osoblja organizacije. Sposobnost kandidata/kinja da rade sa djecom, kao i njihovo razumjevanje pojma očuvanja dječje bezbjednost, biće provereni.

Obavezan dokument koji moraju donijeti na uvid potencijalni novi uposlenici, volonteri, stručni saradnici, pripravnici je potvrda o nekažnjavanju, odnosno Uvjerenje o nevođenju krivičnog postupka protiv određenog lica.

Bezbednosne provjere, poput potvrda o neosuđivanosti (tamo gdje su takve potvrde dostupne), čine važan dio naše politike zapošljavanja i pokrivaju sve predstavnike/ce sa kojima stupamo u radne odnose. U slučaju kada bezbednosne provjere nisu moguće, primenjujemo druge vrste provjera i o njima vodimo evidenciju. Prilikom primanja svakog novog radnika/ce, provjeravamo verodostojnost njihove identifikacione dokumentacije, vjerodostojnost navedenih sposobnosti i

navedenog obrazovanja, zahtjevamo da se izjasne o tome da li su i za koje djelo ranije osuđivani, a takođe kontaktiramo najmanje dvije osobe koje su ranije sarađivale sa njima.

Kontrolna lista koja se koristi pri upošljavanju/angažovanju lica za rad/saradnju sa NVO "Ženski centar" Trebinje

1. Prilikom formiranja opisa posla analizirajte ulogu novozaposlenog/e i razmislite o problemima i rizicima vezanim za zaštitu deteta koje taj posao može izazvati:

- Koju vrstu kontakta sa decom podrazumeva ovaj posao?

- Da li će novozaposleni/a imati nenadgledan pristup deci i da li će raditi na poziciji koja zahteva poverenje?

- Koja vrsta kontakta je dozvoljena toj osobi sa decom (npr. kontakt putem imejla, telefona, pošte, interneta)?

2. Formirajte jasne opise poslova, kao i uslove koje bi saradnici/e i savetnici/e koji potpisuju kratkotrajne ugovore trebali ispuniti.

3. Budite sigurni da kriterijumi po kojima birate nove kandidate/kinje obuhvate i neophodno prethodno iskustvo rada sa decom ukoliko primete radnike/ce na poziciju koja zahteva neposredan rad sa decom.

4. Budite sigurni da svi oglasi koji su poslani ili dostupni kandidatima/kinjama detaljno opisuju vašu posvećenost očuvanje dečje bezbednosti.

5. Kreirajte aplikacioni formular koji zahteva od kandidata/kinja saglasnost radi proveravanja informacija vezanih za prethodne ili postojeće osude i postupke koji se vode protiv kandidata/kinje.

6. Tražite dokumentaciju koja potvrđuje identitet i dokazuje navedene kvalifikacije kandidata/kinje.

7. Budite sigurni da ste dobro isplanirali postupak intervjuisanja i da ste obezbedili prisustvo člana/ice komisije koji ima neophodno iskustvo i znanje vezano za zaštitu dece.

8. Tokom intervjua postavite neka pitanja koja zahtevaju odgovore koji će obelodaniti stavove i vrednosti ljudi kada je u pitanju zaštita dečje bezbednosti.

Pitanja bi trebalo da navedu ispitane kandidate/kinje da pomenu primere slučajeva u kojima su delovali kako bi zaštitili dete, šta su naučili tokom tog iskustva i kako to iskustvo i dalje utiče na njihov rad.

9. Tražite preporuke od troje ljudi koji su ranije radili sa osobom koja konkuriše za posao ili od ljudi koji mogu da opišu radno iskustvo ili sposobnost te osobe da radi sa decom.

10. Potvrdite identitet onih koji preporučuju kandidata/kinju.

11. Izvršite što više provera o prošlosti osobe koja konkuriše za posao.

12. Razmotrite određivanje perioda probnog rada kako biste bili sigurni da kandidat/kinja odgovara poziciji nakon što bude primljen/a na posao.

Protokol ponašanja

NVO "Ženski centar" Trebinje u okviru Politike očuvanja dječije bezbjednosti definiše i Kodeks ponašanja za sve uposlene u organizaciji, njene stručne saradnike, volontere/ke, pripravnike/ce kojim se definišu ponašanja na poslu i van posla. To podrazumjeva da će se prikladno ponašati i da će prijaviti svaku zabrinutost vezanu za dječiju bezbjednost, bila ona vezana za poslovno okruženje ili ne.

Aneks A - Kodeks ponašanja

Obuka/trening

Svo osoblje i svi saradnici/e prošli su trening vezan za očuvanje dječije bezbjednosti kako bi razumjeli zašto je neophodno štiti i čuvati djecu, kao i to zašto je neophodno biti u potpunosti svjestan procedura prijave zabrinutosti za dječiju bezbjednost.

Osoblje će proći kratku obuku vezanu za očuvanje dječije bezbjednosti za vrijeme rada u organizaciji. Osoblje čije radno mjesto obuhvata i posebne obaveze vezane za očuvanje dječije bezbjednosti učestvoće na obuhvatnijim treninzima tokom prvih šest meseci rada u organizaciji.

Saradnici/e će biti informisani o očuvanju dječje bezbjednosti, kao i o njihovoj odgovornosti koja je obuhvaćena politikom organizacije sa kojom sarađuju. Saradnici će, takođe, biti upitani da li u okviru svojih organizacija imaju razvijene politike zaštite djece, ukoliko nemaju biće im predložene prednosti postojanja ovog dokumenta.

Djeca i njihove porodice biće informisane o posvećenosti NVO "Ženski centar" Trebinje za očuvanje dječije bezbjednosti, kao i o mjerama koje treba preduzeti ako dođe do zabrinutosti za dječiju bezbjednost. Djeci će, na njima prilagođen i razumljiv način, biti prezentovana Politika zaštite djece.

U NVO "Ženski centar" će biti određena osoba koja će pratiti provođenje Politike zaštite djece. Sva djeca znaju ko je osoba određena za očuvanje dječje bezbjednosti odnosno ko je osoba određena za primanje prijava vezanih za zabrinutost o dječjoj bezbjednosti, kao i osoba zadužena za procenu i umanjenje rizika u skladu sa politikom i procedurama NVO "Ženski centar".

Kreiranje bezbednih programa

NVO "Ženski centar" će kreirati i sprovoditi programe koji su bezbedni po decu. Provođenje se procjena rizika programa i projekata u odnosu na usvojenu Politiku zaštite organizacije.

Komunikacija – upotreba vizuelnih prikaza i informacije o deci

Naš najvažniji princip je da ispoštujemo i uvažimo djecu, njihove porodice i zajednice prilikom korišćenja informacija i vizuelnih prikaza vezanih za njih, što se odnosi kako na fotografije, tako i na video snimke. Dakle, ukoliko se budu koristile informacije o djeci, fotografije, video snimci i sl. Mora se voditi računa da se zaštiti dostojanstvo djeteta i njihovih porodica (ne kroistiti imena i prezimena, ne otkrivati adrese i mjesto življenja, i sl.).

Društvene mreže

NVO "Ženski centar" svakodnevno i direktno radi sa djecom. U okviru svojih aktivnosti obučavamo djecu za rad na računarima, dozvoljavamo da prilikom izrade domaćih zadataka koriste podatke sa interneta, u okviru slobodnih aktivnosti djeca koriste računare i internet (društvene mreže).

Obzirom da djeca u našoj organizaciji koriste internet svakodnevno, pri tom pripadaju ranjivoj grupi korisnika interneta koja nisu svjesna svih opasnosti koje ih vrebaju pa je značaj Politike zaštite vezane za internet od velikog značaja.

U okviru redovnih aktivnosti sa djecom obavezne su radionice na kojima će se djeca upoznati sa:

- Pozitivnim stranama interneta;

  - Najčešćim rizicima upotrebe internet za djecu i mlade;

  - Šta podrazumjeva "Nasilje preko interneta";

- Posljedice nasilja preko internet;

Pored radionica za djecu obaveza osoblja je da upozna roditelje o gore navedenim temama, da im da sjernice o tome kako prepoznati nasilje preko interneta i šta mogu u svojim domovima da urade kako bi umanjili mogućnost pojave istog.

U okviru organizacije su obaveze sljedeće mjere zaštite:

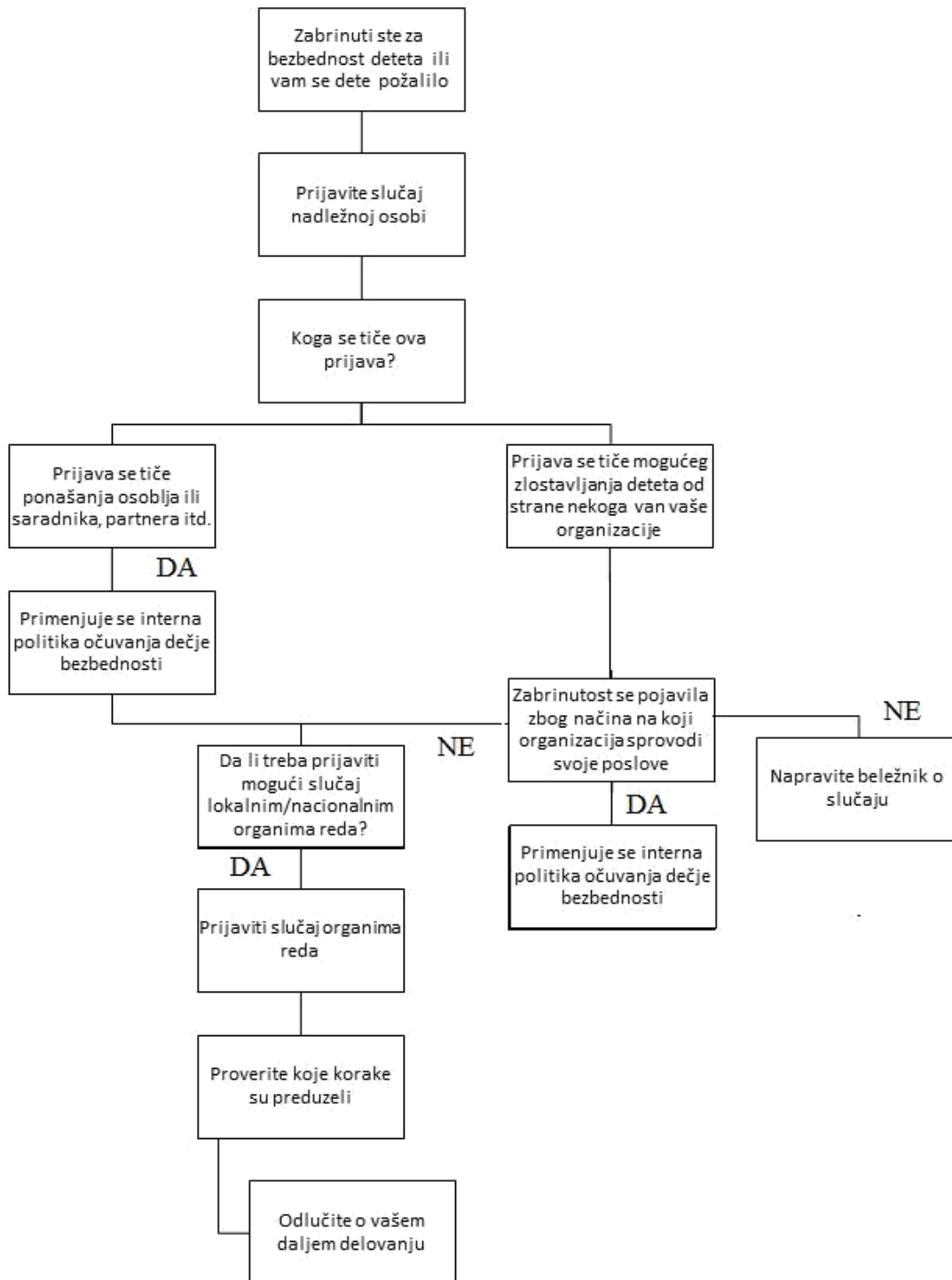
1. Postaviti računare u prometnu prostoriju;
2. Odrediti tačna pravila korišćenja interneta koja će biti napisana jezikom razumljivim za djecu i postaviti na vidno mjesto u prostoriji u kojoj se koristi internet;
3. Provjeravati "history folder";
4. Blokade određenih neprihvatljivih stranica .

Za provođenje ovih aktivnosti odgovorni su svi zaposleni u organizaciji, volonteri/ke, pripravnici/ce a koji su zaduženi za rad sa djecom.

Odgovornost

Politika o dječijoj bezbjednosti je odobrena od strane Skupštine NVO "Ženski centar" Trebinje.

Prijavljivanje zabrinutosti i odgovaranje na zabrinutost

Zaposleni u NVO "ŽENSKI CENTAR" imaju obavezu da pažljivo saslušaju svaku prijavu koju dijete podnese. Imaju obavezu da se trude da ne nanose dodatne traume djetetu prilikom obrade prijave. U slučaju da vam dijete ili mlada osoba kažu da su zlostavljani, ili da ih neko zlostavlja:

- Saslušajte ih i prihvatite ono što vam govore, ali nemojte ih pritiskati da odaju informacije koje sami nisu spremni da iznesu.
- Predstavite djetetu ili mladoj osobi korake koje ćete preduzeti povodom prijave i recite im da ćete ih obavjestiti o daljem toku događaja.
- Ne ispitujte i ne suočavajte se sa optuženim zlostavljačem.
- Svaku optužbu shvatite ozbiljno.
- Pažljivo zapišite ono što vam je rečeno na formularu predviđenom za izveštaje.

Svaka prijava biće tretirana ozbiljno i povjerljivo. Prioritet će uvek biti bezbjednost djeteta, kao i sve ostalo što je u najboljem interesu djeteta.

Informacija koja se tiče ličnih podataka o djetetu biće upotrebljena u razgovoru samo onda kada je to neophodno. Svaki radnik/ca koji bude iznio zabrinutost zbog nečije zloupotrebe službenog položaja biće zaštićen koliko god je to moguće od zlostavljanja i bilo kog drugog oblika lošeg ophođenja prema njemu/njoj, sve dok iza podnošenja ozbiljne prijave stoji dobra namjera. Namjerno podnošenje lažnih prijava predstavljaju ozbiljno kršenje pravila i biće ispitano.

Optuženi (navodni izvršilac krive radnje) i svi svjedoci moraju otvoreno i u potpunosti da sarađuju tokom unutrašnje i zakonske istrage, kao i tokom saslušanja. Njihova povjerljivost biće zaštićena, a informacija pomoću koje mogu biti identifikovani biće obelodanjena samo u slučajevima gde je to neophodno.

Kada postanete svesni mogućeg narušavanja dječije bezbjednosti – **Djelujte**

Kada ste u nedoumici, **progovorite!**

Vaš **pristup** bi trebao da bude **usmeren ka djetetu**. Očuvanje dječije bezbjednosti je ono o čemu bi trebalo najviše da mislite.

Vreme je važno. Budite sigurni da ste reagovali efikasano, povjerljivo i prikladano na vrijeme kako biste odgovorili na postojeću zabrinutost o očuvanju dječije bezbjednosti.

Uputstvo preuzeto od organizacije *Plan International*, odnosno iz njihove politike o zaštiti djeteta: „Plan za prijavu i odgovor na probleme vezane za zaštitu djece“.

Prijavljivanje radnika/ce u normalnim okolnostima dovodi do suspenzije te osobe odmah nakon što slučaj bude ispitan. U slučaju da je riječ o optužbi za nezakoniti akt, slučaj treba prijaviti zvaničnim vlastima prije nego što se preduzmu mjere protiv optužene osobe.

Istragu unutar organizacije treba da bude sprovedena onda kada se ispostavi da je navodna optužba istinita. Kada se utvrdi da je prijava podnešena bez osnova, treba preduzeti sve potrebne korake kako bi se maksimalno umanjila eventualna šteta po reputaciju optužene osobe.

Prije nego što pokrenete unutrašnju istragu vezanu za ispitivanje optužbi za protivzakonito ponašanje potrebno se konsultovati sa zvaničnim organima kako bismo izbjegli mogućnost remećenja zvanične istrage.

NVO "Ženski centar" će napraviti spisak profesionalaca i drugih organizacija koje mogu da kontaktiraju kako bi brzo dobile pomoć vezanu za prijavljivanje i odgovaranje na slučajeve zlostavljanja.

Nadgledanje i recenzija

Osoba zadužena za praćenje i primjenu Politike zaštite organizacije će u okviru svog izvještaja imati dio koji se odnosi na provođenje Politike.

Ova politika biće preispitana svake 3 godine, odnosno ranije, ako se utvrdi da je neophodno obuhvatiti dodatne stavke koje treba identifikovati i na koje se treba osvrnuti u okviru ove politike.

Aneks A

Kodeks ponašanja

Ja, _____, priznajem da sam pročitao/la i razumio/la politiku za zaštitu dece NVO "Ženski centar", te pristajem da ću u roku trajanja mog radnog odnosa u Ženskom centru:

- tretirati svu djecu jednako, bez obzira na njihovu rasu, boju kože, vjeru, jezik, pol, političku ili drugu orijentaciju, nacionalnost, etničku pripadnost, društveni status, imovinsko stanje, invaliditet ili bilo koji drugi status
- neću koristiti neprikladan riječnik ili se ponašati neprikladno prema djeci, što znači da djecu neću zlostavljati, maltretirati i ponižavati, te da se neću u njihovom prisustvu ponašati neprikladno u seksualnom ili kulturnom smislu
- neću stupati u seksualne odnose ili bilo koji drugi vid seksualne aktivnosti sa djecom mlađom od 18 godina, što uključuje i plaćanje seksualnih usluga
- kada god je to moguće, potrudicu se da minimum još jedna punoljetna osoba bude prisutna tokom mog ili nečijeg rada sa djecom
- neću pozivati djecu koja nemaju pratnju u svoj dom, osim u slučajevima kada su izložena neposrednoj prijetnji, povredi ili nekoj drugoj opasnosti
- neću spavati blizu djece koja nisu pod nečijim nadzorom, osim kada je to krajnje neophodno, ali i tada moram dobiti odobrenje nadležnog kolege i osigurati prisustvo još jedne punoljetne osobe, ako je to moguće
- odgovorno ću koristiti kompjutere, mobilne telefone, kamere, fotoaparate ili druge uređaje, te nikada neću zlostavljati ili iskorišćavati djecu, niti dolaziti u dodir sa sadržajem koji predstavlja zlostavljanje djece
- neću fizički kažnjavati djecu
- neću unajmljivati djecu za kućne poslove ili druge vrste poslova koji nisu prikladni njihovim godinama ili stadijumu razvoja, jer ti poslovi oduzimaju njihovo vrijeme predviđeno za obrazovanje i rekreativne aktivnosti, a mogu ih izložiti i ozbiljnom riziku od povrede
- poštovaću sve zakone Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, uključujući zakone o radu koji su vezani za dječji rad
- što je to brže moguće, prijavicu svaku zabrinutost vezanu za moguće iskorišćavanje djece, zlostavljanje djece ili nepoštovanje i izbjegavanje predviđenih procedura
- što je to brže moguće, objelodanicu sve optužbe, presude i druge ishode krivičnih djela vezanih za iskorišćavanje i zlostavljanje dece koja su se odigrala prije ili tokom moje saradnje sa NVO "Ženski centar" Trebinje.

Kada fotografišem ili snimam vizuelne prikaze djece radi izvršenja radnog zadatka, moram:

- napraviti procenu i nastojati da se usaglasim sa lokalnim običajima ili zabranama vezanim za fotografisanje/snimanje vizuelnih prikaza prije nego što počnem da fotografišem ili snimam dijete
- dobiti promišljeno odobrenje djeteta i roditelja ili staratelja/ice pre nego što krenem da fotografišem ili snimam dijete. Kako bih ovo ostvario/la, moram objasniti na koji način

će fotografija ili video snimak biti upotrebljen osigurati to da fotografije, filmovi, video snimci i DVD material predstavlja djecu na pristojan način, a ne na ranjiv ili pokoran način. Djeca bi trebala da budu pristojno obučena i ne bi trebala da stoje u pozama koje mogu imati seksualnu konotaciju osigurati to da naljepnice, oznake, podaci i tekstualni natpisi ne odaju informaciju pomoću koje se dijete može identifikovati prilikom slanja vizuelnih prikaza u elektronskoj ili štampanoj formi.

Razumijem da je obaveza na meni da kao osoba koja sarađuje sa NVO "Ženski centar" koristim zdrav razum i izbjegavam ponašanje koje se može protumačiti kao iskorišćavanje i zloupotreba djece.

Potpis:

The image shows a handwritten signature in blue ink on the left. To its right is a circular blue stamp. The stamp contains the text: "Фондација" (Foundation) at the top, "«Женски центар»" (Women's Center) in the middle, and "Требиње" (Trebinje) at the bottom. A handwritten signature is also written across the stamp.

Datum: 02.07.2024.

Aneks B

Opšte informacije

Prilikom korišćenja vizuelnih prikaza, što se odnosi na fotografije i video snimke, naš najvažniji princip je da poštujemo dostojanstvo ugled djece, porodica i zajednica koje predstavljamo.

Pozadina

NVO "Ženski centar" čvrsto podržava Konvenciju Ujedinjenih nacija o pravima deteta, koja interes deteta stavlja na prvo mesto (član 3) i koja govori o tome da svako dete ima pravo na privatnost (član 16) i pravo na zaštitu od svih vrsta iskorišćavanja (član 36). Svesni činjenice da vizuelni prikazi najviše doprinose predstavljanju našeg rada javnosti, kao i da nam pomažu pri obezbeđivanju sredstava za dalji rad, trudimo se da poštujemo svačije dostojanstvo i nećemo koristiti vizuelne prikaze koji su ponižavajući.

Cilj

Ovaj dokument navodi principe koje Ženski centar primenjuje kako bi regulisala način na koji koristimo vizuelne prikaze djece i njihovih porodica. Smjernice koje slijede su namjenjene osoblju koje u okviru svog rada dolazi u kontakt sa decom i njihovim porodicama

Politika

Prilikom korišćenja vizuelnih prikaza, držimo se sljedećih principa:

1. Poštovaćemo dostojanstvo subjekta.

Uvijek ćemo tražiti odobrenje prilikom fotografisanja ili snimanja pojedinaca. Odobrenje za korišćenje fotografija i studija slučaja biće traženo od strane roditelja, kao i onih koji imaju roditeljske odgovornosti, ili direktno od same dece ako ona imaju dovoljno godina i sposobnost da sama daju odobrenje.

Posebna pažnja biće posvećena fotografijama koje prikazuju djecu sa nekom vrstom invaliditeta, djecu izbjeglice, kao i djecu koja se nalaze u situacijama vezanim za rat ili prirodne katastrofe, kako bi se istovremeno zadržalo dostojanstvo djeteta i precizno prenijeli uslovi.

Kad god je to moguće, objasnićemo individui sa fotografije namjenu fotografije.

Nikada nećemo slikati ljude koji kažu da ne žele da budu fotografisani.

2. Subjekta nećemo iskorišćavati.

Nećemo manipulirati fotografijom ili prikazom pojedinca sa fotografije na način koji će pogrešno prikazati stvarnost (primera radi, nećemo pitati pojedinca da plaće radi fotografisanja).

Kada je to potrebno radi povjerljivosti informacija, imena djece i porodica sa fotografija biće izmjenjena. Puno ime ili kontakt deteta nikada neće biti objavljeno.

3. Težimo pokazati objektivan prikaz stvarnosti u zemljama u razvoju.

Težimo da prikažemo ljude kako rade u želji da pomognu sami sebi, a ne kako bespomoćno čekaju pomoć.

4. Vizuelne prikaze koristićemo radi prikazivanja istine.

Priče i opisi vezani za pojedini slučaj neće biti izmišljene, ali mogu biti prilagođene i korigovane kako bi očuvale dostojanstvo i povjerljivu informaciju vezanu za osobu sa fotografije.

Nećemo koristiti vizuelni prikaz jedne stvari i u opisu predstaviti drugu stvar, ili implicirati da se radi o drugoj stvari (primera radi, nećemo koristiti fotografiju nastalu tokom jednog projekta da ilustrujemo rad na drugom projektu). Tamo gde je to moguće koristićemo uravnotežene fotografije (npr. pozitivne i negativne) da bismo objektivno prikazali situaciju.

Ako vizuelni prikaz iskoristimo na opšti način (npr. radi ilustrovanja projekta sličnog onome na kom smo ranije radili i čije fotografije prezentujemo), to ćemo naglasiti u opisu fotografije.

Nećemo koristiti vizuelni prikaz na način koji namjerno pogrešno predstavlja neku situaciju kako bismo naveli posmatrača da pomisli da predstavljamo istinu.

Težimo stvaranju materijala za koji bi i osoba sa fotografije ili snimka rekala da je istinit kada bi ga pogledala.

5. Održaćemo standard u pogledu ukusa i pristojnosti koji su u skladu sa našim vrijednostima, kao i vrijednostima ljudi koji nas podržavaju.

Nećemo koristiti vizuelne prikaze koji su erotski, pornografski ili neprikladni.

Vizuelni prikazi mrtvih ili golih tijela biće korišćeni samo u izuzetnim slučajevima.

Nećemo bez dozvole objavljivati vizuelne prikaze koji sadrže scene velike patnje.

6. Poštovaćemo stavove organizacija sa kojima saradujemo i naših partnera/ki iz inostranstva.

Bićemo oprezni da ne izazovemo zabrinutost kod naših partnera iz drugih država, te ćemo se savetovati sa našim osobljem iz inostranstva i našim partnerskim organizacijama prilikom prikupljanja vizuelnog materijala.

7. U slučajevima velikih nepogoda, pozitivno ćemo se ophoditi prema ljudima kojima pomažemo.

Prilikom korišćenja bilo kog materijala vezanog za velike nepogode, pratićemo informacije iz Kodeksa ponašanja međunarodnog komiteta Crvenog krsta: "Tokom naših aktivnosti vezanih za informisanje, podizanje publiciteta i reklamiranje, prepoznaćemo činjenicu da žrtve nisu beznačajni objekti, već ljudi vredni poštovanja." Samim tim, predstavljaćemo objektivne prikaze vezane za nepogode, pomoću kojih ćemo naglasiti sposobnosti i želje onih koji su pogođeni da se problem reši, te se nećemo koncentrisati samo na njihove strahove i na njihovu ranjivost

Nećemo prezentovati manjak poštovanja prema onima koji su pogođeni nepogodom, već ćemo ih tretirati kao jednake partnere/ke sa kojima zajedno djelujemo.

Sarađivaćemo sa medijima kako bi poboljšali odaziv javnosti, ali nećemo dopustiti da unutrašnja ili spoljašnja potreba za publicitetom prevlada.

8. Održaćemo visoke tehničke standarde.

Cilj nam je da koristimo samo visokokvalitetne vizuelne prikaze.

Digitalnom manipulacijom vizuelnih prikaza stvaraćemo kreativne ili unikatne efekte, ali vizuelne prikaze time nećemo izmenjivati na način koji bi namjerno i pogrešno predstavio stvarnost drugačije od onoga kakva ona zaista jeste. Nećemo skraćivati vizuelne prikaze na način koji bi poremetio percepciju stvarnog stanja na terenu.

Tokom video montaže, težićemo da ne remetimo percepciju stvarnog stanja na terenu.

9. Održavaćemo prikladno skladište fotogradija.

Vizuelni prikazi koje koristimo biće prikladni i savremeni.

Svi vizuelni prikazi biće dokumentovani i čuvani u centralnoj bazi.

Stari vizuelni prikazi biće arhivirani.

Aneks E

Formular za prijavu

Ime djeteta:

Broj dosijea:

Detalji prijave:

Vrijeme:

Datum:

Mjesto:

Podaci o podnosiocu prijave:

Ime:

Adresa:

Kontakt telefon:

Zanimanje:

Veza sa djetetom:

Podaci o djetetu (ukoliko su dostupni):

Ime:

Starost:

Datum rođenja:

Pol:

Adresa:

Struktura domaćinstva:

Škola:

Odeljenje:

Učitelj/ca:

Etnička pripadnost/Pleme:

Maternji jezik:

Vera:

Invaliditet:

JMBG:

Status/ko je odgovoran za dete:

Relevantni podaci: šta, ko, gdje, kada (*napišite riječima djeteta ukoliko je to moguće*):

Podaci o optuženom (ukoliko su poznati):

Ime:

Adresa:

Starost:

Datum rođenja:

Detalji o random mestu:

Priroda posla:

Srodstvo ili druga veza sa djetetom, ako veza postoji:

Lokacija na kojoj se trenutno nalazi optuženi:

Trenutna bezbjednost djeteta, što uključuje lokaciju na kojoj se djete nalazi:

Da li je hitna zdravstvena njega bila neophodna?

Njegu je pružio:

Ko još zna za ovaj slučaj? Navedite kontakt infnormaciju te osobe ili osoba.

Institutivija/Organizacija:

Članovi porodice ili neki drugi pojedinci:

Koraci koje su preduzeti za sada (kome je prijavljeno I u koje vrijeme)

Prijavu primio:

Ime:

Radna pozicija i lokacija:

Datum:

Potpis:

Koraci koji će biti preduzeti

Da li je odluku doneo direktor kao što je predviđeno politikom očuvanja dečje bezbednosti?

(Molimo vas da navedete ko je nadležan za preduzimanje kojih koraka i da navedete kontakt informacije ljudi sa kojima treba stupiti u kontakt.)

Policija je kontaktirana (ako nije, zašto nije?)

Da/Ne

Lokalne nadležne službe za zaštitu dece su kontaktirane /socijalna pomoć

Da/Ne

Drugi postupci koji su neophodni kako bi se osiguralo to da dijete nije izloženo dodatnom riziku od strane optuženog zlostavljača:

Poslat/a je na liječenje kako bi bilo preduzeto sve što je potrebno u zdravstvenom smislu

Da/Ne

Potpis osobe koja rukovodi navedenim radnjama:

Aneks F

Naša organizacija postupa u skladu sa potpisanim generalnim Sporazumom o saradnji (od 2005. godine) sa 63 institucije i lokalne organizacije kojima se regulišu i procedure u slučajevima nasilja nad djecom. Potpisnici Sporazuma o saradnji u svih 6 opština Istočne Hercegovine su: Okružno tužilaštvo Trebinje, CJB Trebinje, Opština Nevesinje, Opština Ljubinje, Opština Gacko, Opština Bileća, Opština Berkovići i Grad Trebinje, svi centri za socijalni rad, sve osnovne i srednje škole, svi vrtići (uključujući i privatne), svi domovi zdravlja, sve lokalni mediji uključujući i nacionalnu televiziju RTRS, Crveni krst, i lokalne organizacije kao što su Udruženje invalida, Udruženje roditelja sa četvero i više djece iz svih opština, udruženja roditelja i djece sa smetnjama u razvoju.

Osim ovog generalnog Sporazuma o saradnji koji su potpisali svi i koji osim postupaka sadrži i zaštitu podataka o djeci žrtvama, potpisani su i pojedinačni Protokoli između srodnih institucija koji detaljno razvijaju pravila i procedure između njih i naše organizacije u skladu sa nadležnostima i djelovanju rada potpisnika.

Ove procedure obuhvataju hitnost informisanja centra za socijalni rad i policije u roku od najkasnije 24 sata od momenta spoznaje da je počinjeno nasilje nad djetetom, tajnost svih informacija kao i uključivanje našeg Dječijeg centra u skladu sa procjenom o potrebi djelovanja.

